

บุคลิกภาพผิดปกติของตัวละครในวรรณกรรมจีน
สมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่* (ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๒๔)
Personality Disorders of Characters in Chinese
Literature during the New Culture Movement
(1918-1924)

ภรดา เขียงจิ่ง**
Purada Siangjong

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบุคลิกภาพผิดปกติของตัวละครในวรรณกรรมจีนสมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยอยู่ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๒๔ หรือตั้งแต่ปีที่เรื่องสั้น “บันทึก

-
- * “ขบวนการวัฒนธรรมใหม่” เป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าที่ได้รับอิทธิพลจากระบบการศึกษาแบบตะวันตก เขียนบทความต่อต้านลัทธิขงจื้อซึ่งเป็นหัวใจของวัฒนธรรมจีนอย่างรุนแรง ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมประชาธิปไตยและสิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังสนับสนุนการปฏิวัติวรรณกรรมด้วยการชักชวนให้ใช้ “ภาษาชาวบ้าน” หรือภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน แทนที่ภาษาคลสิกแบบเก่า ส่งผลให้สังคมจีนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากยุคเก่าไปสู่ยุคใหม่
- ** อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก (สาขาภาษาจีน) คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ประจำวันของคนบ้า” (๑๙๑๘) ของหลู่ซันถูกตีพิมพ์เผยแพร่ เรื่องสั้นดังกล่าว มีรูปแบบงานเขียนแบบสมัยใหม่และมีเนื้อหาโจมตีวัฒนธรรมศักดินาของจีน มีฐานะเป็นวรรณกรรมสมัยใหม่ชิ้นแรกในประวัติศาสตร์วรรณกรรมจีน และสิ้นสุดในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ ซึ่งเป็นปีที่ขบวนการวัฒนธรรมใหม่กลายเป็นขบวนการที่มีลักษณะรุนแรงในทางการเมือง

บุคลิกภาพผิดปกติของตัวละครในวรรณกรรมจีนสมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่นี้ จะแบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านความผิดปกติทางบุคลิกภาพกับสังคมจีน และ ๒. ด้านพฤติกรรมผิดปกติทางเพศกับความเป็นมนุษย์

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมที่ปรากฏในสมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่เป็นวรรณกรรมสะท้อนปัญหา ทำให้เห็นกระบวนการต่อสู้ทางความคิดของเหล่าปัญญาชนจีนที่หยาบยืมเอาตัวละครบุคลิกผิดปกติลักษณะต่าง ๆ มาเปิดเผยให้เห็นถึงปฐมเหตุแห่งโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจีน สะท้อนธาตุแท้ของสังคมจารีตที่บีบคั้นจิตใจผู้คนปกติให้กลายเป็นคนบ้า คนวิกลจริต หรือคนไม่ปกติไป ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสนใจที่จะ “เยียวยารักษา” การมุ่งเน้นไปที่การบรรยายอารมณ์ความคิด หรือสภาพจิตใจส่วนลึกของตัวละคร โดยเฉพาะความ “ไม่ปกติ” ของจิตใจที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมทางสังคมนั้น ก็เป็นพัฒนาการที่สำคัญของวรรณกรรมจีนโดยเฉพาะในแง่ของการศึกษาวิเคราะห์ “ความเป็นมนุษย์” ที่มีธรรมชาติพฤติกรรมในแง่มุมต่าง ๆ กล่าวได้ว่าปัญญาชนเหล่านี้เอาคีย์วรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้ผู้คนยอมรับและให้ความสำคัญกับมนุษย์ที่มีสิทธิและคุณค่าของความเป็นคนเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : บุคลิกภาพผิดปกติ ขบวนการวัฒนธรรมใหม่ วรรณกรรมสมัยใหม่ ของจีน ความเป็นมนุษย์

Abstract

The aim of this research article was to study the personality disorders of characters appearing in Chinese literature during the New Cultural Movement. The scope of the research covered the literature "*The True Story of Ah Q*" published during 1918–1924 A.D., or starting from the year 1918 in which Luxin's short story entitled "*The True Story of Ah Q*" was published. His style of writing was considered modern as its content contained criticism of Chinese dignity culture. Therefore, this book was known as the first modern literature in Chinese history. The scope of this research ended in 1924, when the New Culture Movement resulted in political violence.

The study of characters' personality disorders in Chinese literature during the new cultural movement was studied from two aspects; firstly, the personality disorders of characters toward Chinese society, and secondly, the abnormality of sexual behavior toward humanity.

The results showed that literature appearing during the new Cultural Movement is described as a problem effective writing. It indicated the battle of ideas among Chinese Intellectuals who disclosed personality problems in the characters of their writings. This presented the root cause of tragedy in Chinese society and the pressure of a traditional society that drove a person's mind to insanity, craziness, and abnormality. The purpose behind this style of writing was to call attention to a "treatment" of such a problem. The focus of describing characters' emotions and deep mental status, particularly the "disorder" of mind expressed in their behaviors represented the crucial development of Chinese Literature. Moreover, from the aspect of humanity, it analyzed human's behaviors in nature in many aspects. Lastly, it can be said that these Intellectuals adopted literature as a tool to encourage

people to accept and pay attention to human rights and the equality of humans.

Keywords : Personality Disorders, New Cultural Movement, Modern Chinese Literature, Humanity

บทนำ

บุคลิกภาพผิดปกติ (Personality Disorders) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกไม่เหมาะสม มีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังของสังคมและวัฒนธรรมที่เขาอาศัยอยู่ (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, ๒๕๔๖ : ๑) ความผิดปกติของบุคลิกภาพดังกล่าว เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้แรงกระตุ้นของสิ่งเร้าภายนอก จนทำให้สภาพจิตใจเกิดความผิดปกติเบี่ยงเบนไป สิ่งนี้สามารถแสดงให้เห็นสภาวะทางจิตใจของบุคคลภายใต้สถานการณ์บางอย่าง และยังสะท้อนสังคมได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการสร้างตัวละครที่มีบุคลิกภาพผิดปกติจึงมักปรากฏให้เห็นทั่วไปในงานวรรณกรรม โดยเฉพาะในวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ยุค “ขบวนการวัฒนธรรมใหม่” หรือในช่วงเปลี่ยนผ่านจากสังคมเก่าเข้าสู่สังคมใหม่ ซึ่งเป็นยุคสมัยที่สังคมจีนเกิดความสับสนวุ่นวายอย่างที่สุด ดังนั้น การวิเคราะห์ความคิด พฤติกรรมของเหล่า “คนบ้า” หรือ “คนจิตใจไม่ปกติ” ในวรรณกรรม จึงเป็นการศึกษาในอีกแง่มุมที่ทำให้เราสามารถเข้าใจสภาพสังคมจีนในช่วงเวลาสมัยหนึ่งได้อย่างมีนัยยะสำคัญ

๑. ความผิดปกติทางบุคลิกภาพกับสังคมจีน

วรรณกรรมที่ปรากฏในสมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่ ทำให้เห็นถึงกระบวนการต่อสู้ทางความคิดของเหล่าปัญญาชนจีน เราเห็นถึงจิตใจอันเร่าร้อนกระตือรือร้น กล่าว

ที่จะยืมปากของ “คนบ้า” เปิดโปงสังคมศักดินา เพราะต้องการทำลาย “บ้านเหล็ก” ที่กักขังอิสรภาพของชาวจีน ขณะเดียวกันก็มีผู้แสดงออกถึงความ “สิ้นหวัง” ต่ออนาคตของประเทศชาติ ตัวละครภายใต้ปลายปากกาของพวกเขาล้วนแต่มีบุคลิกซึมเศร้า หดหู่ มีพฤติกรรมเก็บกด ขัดแย้งในจิตใจ อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีนักประพันธ์ที่พยายามหาวิธีเยียวยารักษาสังคมป่วยไข้นี้ ด้วยการใช้ “ปรัชญาของความรัก” แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๑.๑ “ความบ้า” ในสังคมวิปลาส

ในช่วงแรกของวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ สภาพจิตใจและบุคลิกที่ผิดปกติของตัวละครเป็นสิ่งที่ปัญญาชนหัวก้าวหน้าหยิบยกมาตีแผ่เพื่อเผยให้เห็นปฐมเหตุแห่งโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมศักดินาของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “บันทึกประจำวันของคนบ้า” ของหลู่ซิ่น ที่ถือว่าเป็นผลงานเบิกรุ่งอรุณของวรรณกรรมจีนสมัยใหม่นั้น มีเนื้อหาใจมตีเข้า “กลางแสงหน้า” สังคมจีนด้วยการหยิบยืมสายตาของคนบ้ามาเปิดโปงวัฒนธรรม “คนกินคน” ที่ดำรงอยู่ตลอดระยะเวลาหลายพันปี ลักษณะ “ความบ้า” ของตัวละครดังกล่าวประกอบไปด้วย ๑. ความบ้าในทางการแพทย์ ที่เกิดจากสภาวะการเรียนรู้บกพร่อง ดังจะเห็นได้จาก “ภาษาสับสนไม่เป็นระเบียบ และส่วนมากเป็นคำเหลวไรสาระ” กับอาการสติฟั่นเฟือน คิดว่าผู้คนรอบข้างล้วนแต่คอยจ้องปองร้ายตน และ ๒. ความบ้าในทางปรัชญา หมายถึงคนที่ลุกขึ้นมาตั้งคำถามกับสังคม กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่แตกต่างจากผู้อื่น ฟรีดริช นิซเช่ (Friedrich Nietzsche) นักปรัชญาชาวเยอรมัน เคยชื่นชมคนในระดับอภิมนุษย์ (overman) ว่าเป็นผู้เห็นแจ้งในสัจธรรม เป็นคนที่กล้าทวนกระแส ไม่สนใจจริยธรรม ทำอะไรที่ตรงข้ามกับสิ่งที่คนทั่วไปกำลังคิดอยู่ เขากล่าวว่า “อย่าสนใจระบบศีลธรรมอะไรทั้งสิ้นและพยายามสร้างชีวิตตัวเองเหมือนผลงานศิลปะ” “ไม่ต้องไปแคร์أيอย่างมันอย่างเต็มที่หัวเราะออกมาดัง ๆ บ้าบอกไม่เป็นไร” (รุ่งศิลา, ๒๕๕๓) ส่วนมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ก็เคยเสนอแนวคิดไว้ในหนังสือ “ความบ้าและอารยธรรม” ว่าในยุคเรอเนซองส์ (ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ) ความบ้าเป็นสัจจะของความรู้ เป็นสัญลักษณ์ของคนที่มีสติปัญญาสลับซับซ้อน กระทั่งรู้ถึงข้อจำกัดหรือจุดจบของโลก (ณัฐพงษ์ บุญธรรม, ๒๕๕๖) เราจะเห็นได้ว่าคนที่มีความคิดล้ำยุคจนเข้ากับสังคมแวดล้อมไม่ได้ มักถูกกล่าวหาว่าเป็น “คนบ้า” แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป “คนบ้า” เหล่านี้จะกลายเป็นคนฉลาดที่ยึดกุมกฎแห่งสัจธรรมอย่างแท้จริง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ในบางครั้งความบ้าหมายถึงภาวะของการสำนึกรู้ได้ก่อน

‘ไม่ยอมจมปลักอยู่ในอำนาจอิทธิแห่งจารีตประเพณีอันคร่ำครึ จึงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคม กระทั่งถูกมองว่าผิดแปลก แตกต่าง ไม่ปกติไป

คนบ้าหรือตัวละครที่มีบุคลิกภาพผิดปกติในวรรณกรรมช่วงราวปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ปรากฏออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ผู้ที่มีความคิดและพฤติกรรมล้ำยุค กับผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีความผิดปกติของระบบประสาท นักประพันธ์มักเชื่อมโยงคนบ้าในลักษณะแรกกับ “คนในยุควัฒนธรรมใหม่” ให้การยกย่องเชิดชูในฐานะเป็นผู้ก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคม เป็นวีรบุรุษทางวัฒนธรรมที่ปลดปล่อยอิสรภาพทางความคิดและการแสดงออก ขณะเดียวกันก็สำรวจสาเหตุทางสังคมและความขัดแย้งทางจิตใจที่ทำให้ผู้คนป่วยเป็นโรคบ้า สะท้อนให้เห็นความหวังของเยาวชนชาวจีนในยุควัฒนธรรมใหม่ที่ได้พยายามครุ่นคิดปัญหาการดำรงอยู่และการพัฒนาตัวเองอย่างโดดเดี่ยว พวกเขาต้องการทำลาย “บ้านเหล็ก” ที่กักขังอิสรภาพของผู้คน ปลูกผู้ที่กำลังหลับไหลอย่างไม่รู้สำนึกให้ตื่นขึ้น ดังที่หลูซันบรรยายไว้ในบทนำเรื่องสั้นชุด “ตะโกนสู้” ว่า

“ลองนึกดูว่า มีบ้านเหล็กหลังหนึ่ง ไม่มีหน้าต่างเลยซักบาน แล้วก็ไม่มีอาจพังมันเสียด้วย ภายในบ้านผู้คนเป็นอันมากกำลังหลับสนิท ไม่ช้าก็จะมีหายใจไม่ออก ต้องอัดอั้นจนตายไป การตายไปในยามที่ยังหลับใหลย่อมเป็นการตายด้วยความทรมาน ครั้นมาบัดนี้ คุณมาส่งเสียงตะโกนขึ้นจนคนตื่นนอนไวสองสามคนตื่นขึ้นมา ทำให้คนเคราะห์ร้ายสองสามคนนี้ต้องพบความทรมานก่อนจะตายไปอย่างช่วยไม่ได้ แล้วคุณคิดจริง ๆ หรือว่า มันเป็นการดีต่อพวกเขา”

“แต่ในเมื่อคนสองคนตื่นขึ้นมาแล้ว คุณก็พูดไม่ได้เหมือนกันว่า ไม่มีหวังที่จะทำลายบ้านเหล็กหลังนี้”

“เป็นความจริง แม้ว่าข้าพเจ้าเองจะมีความเชื่อมั่นอยู่ ก็ไม่อาจที่จะลบความหวังออกไปเสียเลย เพราะความหวังขึ้นอยู่กับอนาคต ข้าพเจ้าจึงไม่มีข้อพิสูจนใด ๆ ที่จะหักล้างความเชื่อมั่นของเขาได้ ในที่สุดก็รับปากว่าจะเขียน ผลก็คือนิยายเรื่องแรกของข้าพเจ้า ‘บันทึกประจำวันของคนบ้า’ และเมื่อเริ่มขึ้น นับแต่นั้นมาก็ไม่อาจวางมือได้ ต้องเขียนเรื่องในทำนองนิยายเรื่องสั้นเรื่องแล้วเรื่องเล่า” (ทวีปวร, ๒๕๔๓ : ๓๒-๓๓)

พวกเขาใช้จิตวิญญาณของผู้มีความคิดและพฤติกรรมผิดปกติมาทำลาย “บ้านเล็ก” ดังเช่น “คนบ้า” ในเรื่อง “บันทึกประจำวันของคนบ้า” (《狂人日记》), ตัวละครเอกในเรื่อง “ถลาลึก” (《沉沦》), “ซีวียวน” ในบทละครอิงประวัติศาสตร์เรื่อง “เซียงเล่ย์” (《湘累》) รวมถึงผลงานโดดเด่นในช่วงหลังที่สะท้อนสภาพสังคมยุคชว่นการวิวัฒนาการใหม่นี้ ได้แก่ “นางพานจินเหลียน” ในละครอิงประวัติศาสตร์เรื่อง “บุปผาในภุมมิต้อง” (《潘金莲》) มิสซีฟิในเรื่อง “บันทึกของมิสซีฟิ” (《莎菲女士的日记》), นางหู่ฉินในเรื่อง “คนลากรถ” (《骆驼祥子》) เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้สำนึกตัวได้ก่อน พวกเขามองการณ์ไกลกล้าต่อต้านสังคมจารีต แต่กลับถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นคนบ้า คนวิกลจริต คนไม่ปกติ แต่หารู้ไม่ว่าแท้จริงแล้วตัวเองเป็นคนโง่เขลาที่กำลังหลบหนีอยู่ในบ้านเล็ก

เรื่อง “บันทึกประจำวันของคนบ้า” เป็นนิยายแนวอัตนัยเชิงวิพากษ์ที่มีลักษณะลึกซึ้งและมีลักษณะปฏิวัติ โจมตีอย่างรุนแรงต่อสังคมเก่าหรือระบบครอบครัวศักดินาของจีนที่ยึดมั่นในแบบแผนของจารีตเก่าหรือคำสอนขงจื้ออย่างเคร่งครัดมลาย ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบวรรณกรรม หลู่ซินมองว่านั่นคือสังคม “คนกินคน” ที่ดำรงอยู่มาเป็นเวลาหลายพันปี ดังที่ได้ชี้แจงไว้ในวัตถุประสงค์ของการประพันธ์ว่า “เพื่อที่จะเปิดเผยให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณของระบบครอบครัวที่ถืออาวุธเป็นหลักสำคัญและจริยธรรมศักดินา” หลู่ซินอาศัยปากของคนบ้าที่สามารถมองสังคมอย่างแจ่มแจ้งทะลุ ด้วยสายตาของผู้มีสติสัมปชัญญะอันสมบูรณ์มากกล่าวคำประณามอย่างตรงตัว ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “ความบ้า” ก็คือสัญลักษณ์ของ “ความกลัหายุ” และ “ความชอบธรรม” เป็นจิตวิญญาณของกบฏในช่วงชว่นการวิวัฒนาการใหม่ กล่าวคือ ในขณะที่ค่านิยมและแนวความคิดใหม่ ๆ ยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางนั้น ผู้เผยแพร่และนักประพันธ์มักถูกมองว่าเป็นคนบ้า คนวิกลจริต คนนอกกระแส ปัญญาชนหัวก้าวหน้าในยุคสมัยดังกล่าวถูกเหยียดหยามจากสังคมที่ดำรงอยู่ ความโดดเดี่ยวเช่นนี้ทำให้พวกเขาเห็นพ้องต้องกันกับคนบ้า จนกระทั่งเปลี่ยนทัศนคติต่อคนบ้าที่เคยเป็นวาทกรรมขายขบโดยไม่รู้ตัว ไม่เพียงเท่านั้น ยังเป็นผู้ที่ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ ก็ยังให้ความสำคัญและสนับสนุน

นอกจาก “คนบ้า” ในเรื่องสั้นดังกล่าว ตัวละครอื่น ๆ จากปลายปากกาของ หลู่ซิน ต่างก็เป็น “ผู้เคราะห์ร้ายในสังคมวิปลาซ” พวกเขาเปลี่ยนแปลงจากคนปกติกลายเป็นผู้มีบุคลิกภาพสองลักษณะที่มีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว บางครั้งโหดเหี้ยมตบตีคนอื่น บางครั้งน้อยเนื้อต่ำใจขาดความนับถือตนเอง บางครั้งใจกล้าบ้าบิ่น

จนเกินเหตุ บางครั้งระแวงระวังจะเกินพอดี บางครั้งกะล่อนปลิ้นปล้อนฉลาดแกมโกง บางครั้งหมดอาลัยตายอยาก ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นผลพวงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างไม่ต้องสงสัย อาคิว (จากเรื่อง “เรื่องจริงของอาคิว” 《阿Q正传》) เป็นแบบฉบับที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ในฐานะที่เป็นปुरुชนคนธรรมดา อาคิวต้องการเพียงแค่มีชื่อเสียง มีความรัก ได้แต่งงานเหมือนกับคนอื่น ๆ แต่หาว่าความต้องการที่เป็นเรื่องธรรมดาและลำดับพื้นฐานที่สุดของมนุษย์กลับถูกปราบปรามจากสังคมอย่างโหดร้ายไม่เป็นธรรม กระทั่งกลายเป็นผู้มีพฤติกรรมและจิตใจผิดปกติไป แม้บางครั้งตัวละครเหล่านี้คิดอยากจะทำต่อต้าน ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นอยู่ แต่เนื่องจากไม่รู้ว่าอะไรจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร จึงใช้วิธีปลอบประโลมจิตใจตัวเองว่าเป็นผู้ชนะ ด้านหนึ่งหยิ่งทะนงในเกียรติยศ ยกตนข่มท่าน อีกด้านหนึ่งกลับดูถูกตัวเองอ่อนน้อมจนไร้ศักดิ์ศรี ตัวละครที่มีสภาพจิตใจและบุคลิกภาพขัดแย้งเช่นนี้เป็นกระจกสะท้อนธาตุแท้ของสังคมจีนโดยรวม เส้นเยียนปิง หรือเหมาตุ้น (นามปากกา) นักวิจารณ์วรรณคดีในยุคเดียวกับหลูซินกล่าวว่ หลูซินวาดภาพพจน์ “ความเป็นอาคิว” ให้เห็นลักษณะไม่พัฒนาที่แฝงฝังในจิตวิญญาณของชนชาติจีนออกมาให้เห็น “นี่คือสาเหตุหลักที่ทำให้ ‘เรื่องจริงของอาคิว’ ถูกเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง” (茅盾, 1980 : 148-149) ในโลกความเป็นจริงมีคนแบบอาคิวดำรงอยู่ทั่วไป ในสังคม ลักษณะความเป็นแบบฉบับของอาคิวไม่เพียงอยู่เหนือชนชาติ หากแต่มีความหมายในระดับสากล โรแมง โรลองด์ (Romain Rolland) นักประพันธ์ผู้มีชื่อเสียงของฝรั่งเศส ก็เคยกล่าวไว้ว่า “การปฏิวัติฝรั่งเศสก็เคยมีอาคิวมาก่อน ข้าพเจ้าไม่มีวันลืมใบหน้าระทมทุกข์เช่นนั้นของอาคิวได้เลย” (吴中杰和高云, 1978 : 60) เพราะเหตุนี้ หากจะกล่าวว่ ตัวจิตใจตัวละครประเภทนี้ผิดปกติคงไม่ค่อยถูกต้องทีเดียวนัก เพราะโดยเนื้อแท้พวกเขาเป็นคน “ปกติ” ในสังคม “วิปลาส” ต่างหาก

๑.๒ “โรคซึมเศร้า” ในสังคมที่สิ้นหวัง

ในอดีต ชาวจีนเคยถือว่าอาณาจักรของตนนั้นเป็นจุดศูนย์กลางของโลก และรู้สึกภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอันรุ่งเรืองของตนเสมอมา แต่เมื่อพิจารณาวรรณกรรมในยุคขบวนการวัฒนธรรมใหม่ จะพบว่าผลงานเหล่านี้เต็มไปด้วยตัวละครที่มีสภาพจิตใจอ่อนแอ และแทบจะไม่ปรากฏภาพตัวละครที่มีลักษณะเป็นวีรบุรุษเลย สาเหตุหลักก็คือปัญญาชนในยุคนี้ต่างก็มีสภาพจิตใจหดหู่ซึมเศร้า สภาพจิตใจเช่นนี้มีลักษณะตรงกันข้ามกับกระแสความคิดรุนแรงในขณะนั้นโดยสิ้นเชิง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะสภาพความยากจนและ

อ่อนแอของจีน ตลอดจนสภาพจิตใจที่ถูกกดขี่ข่มเหงในยุคปั่นป่วนของเหล่าปัญญาชน ทำให้พวกเขามีความรู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อยด้อยกว่า ทั้งในด้านสำนึกความเป็นชนชาติและความเป็นตัวตน

ด้วยเหตุนี้เอง หลู่ซินจึงหยิบยืมลักษณะที่มีอยู่ในตัวละครสะท้อนจุดอ่อนของชนชาติจีนที่ยังคงลุ่มหลงอยู่ในวัฒนธรรมรุ่งเรืองของตนโดยไม่ยอมปรับตัว ได้แต่หลอกตัวเองไปวัน ๆ หนึ่ง จนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ปั่นป่วนก็ยิ่งตกต่ำลง เหมือนกับอาคิวที่เอาแต่จมปลักอยู่กับความรุ่งเรืองในอดีตอย่างถอนตัวไม่ขึ้น ชงอีจี้ (เรื่อง “ชงอีจี้” 《孔乙己》) เอาแต่คร่ำครวญในจารีตคัมภีร์ดินาอย่างไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ส่วนอาซือเสียงหลิน (เรื่อง “อวยพร” 《祝福》) เทียวเล่าโศกนาฏกรรมของตนให้คนอื่นฟังซ้ำ ๆ ซาก ๆ สีหน้าของเธอ “ราวกับศพ” และ “ไม่มีรอยยิ้มตลอดทั้งวัน” ในเวลานั้นจิตใจที่เริ่มผิดปกติเป็นเพียงอาการด้านชาเพราะความเจ็บปวด ภายหลังที่จริยธรรมคัมภีร์ดินาลักเธอตกลงไปในเหวลึกแห่งความทรมานทางใจแล้ว หลู่ซินเขียนให้เธอ “ไม่เพียงแต่ตาลึกโหลลงไป แม้แต่จิตใจก็แข็งขี้มลงด้วย มิหนำซ้ำยังขี้กลัวมาก กลัวความมืด กลัวเงาดำ ๆ ต่อให้เห็นว่าเป็นคนถึงจะเป็นนายของตัวเองแท้ ๆ ก็ยังสะสับกระส่าย เหมือนกับหนูที่วิ่งพล่านไปในตอนกลางวันไม่มีผี หมาไม่แล้วก็จะนั่งขี้มกระที่อราวกับหุ่นกระบอก” นี่คือการบรรยายสภาพจิตใจผิดปกติของคนที่มีสติโศกเดียว หวาดกลัว และสิ้นหวัง เช่นเดียวกับลวีเหวยฝู (เรื่อง “ในร้านเหล้า” 《在酒楼上》) เว่ยเหลียนชู่ (เรื่อง “ผู้ถือสันโดษ” 《孤独者》) เจวียนเซิง (เรื่อง “กำสรวลอดีต” 《伤逝》) เหล่านี้ล้วนแต่เป็นผู้แพ้ในชีวิต เปลือกนอกเป็นผู้โอหังถือดีกล้าต่อต้านสังคม แต่ความเป็นจริงซึ้งลาดไม่สู้คน อวี๋ต้าฟู่* เคยกล่าวไว้ว่า “นวนิยายทุกเรื่องคืออดีตชีวิตประวัติของนักประพันธ์” (郁达夫, 1982 : 203) นักประพันธ์ในยุคสมัยดังกล่าว ยุคสมัยดังกล่าวต่างก็เป็นปัญญาชนในยุคขบวนการวัฒนธรรมใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งส่วนใหญ่เคยไปศึกษาต่างประเทศ พวกเขาคิดจะใช้ “ความทันสมัย” เปลี่ยนแปลงสังคมเก่า แต่วัฒนธรรมเดิมที่ยังรากลึกทำให้มีอาก้าวข้ามออกไปได้ เมื่อเผชิญหน้ากับความพ่ายแพ้หรือชาวตะวันตกที่แข็งแกร่ง จึงพร้อมใจกันแสดงความอ่อนแอออกมาให้เห็น กลายเป็นที่มาของบุคลิกภาพอ่อนแอซึมเศร้าของตัวละครที่ปรากฏให้เห็น

* อวี๋ต้าฟู่ (๑๘๙๖-๑๙๔๕) หรืออวี๋เหวิน มีภูมิลำเนาเป็นชาวฟูหยาง มณฑลเจ้อเจียง เป็นทั้งนักประพันธ์และนักวิจารณ์ยุคสมัยเดียวกับหลู่ซิน กัวโมโร ปิงซิน ฯลฯ

เป็นจำนวนมาก

สังคมจีนขณะนั้นกำลังอยู่ในช่วงมีดมนสิ้นหวัง เพราะเพิ่งผ่านพ้นความพ่ายแพ้ในการปฏิวัติซินไฮ่*ได้ไม่นาน เป็นยุคสมัยของความทุกข์ระทมขมขื่นไร้ทางออก สังคมที่มีสภาวะตึบตันเช่นนี้เป็นสิ่งกำหนดสภาพจิตใจชาวด้านและเชื้องข้าของตัวละครอย่างอาวอวอซือเสียงหลิน ฯลฯ เมื่อสังคมเป็นเสมือนกับน้ำนิ่ง จิตใจของตัวละครจึงนิ่งสนิทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่ทำให้หลูซิ่นรู้สึกเจ็บปวดก็คือ “จิตใจที่นิ่งเยียบ” ของประชาชน หลูซิ่นแสดงให้เห็นภาพของตัวละครดังกล่าวอย่างลุ่มลึก บรรยายจิตวิญญาณของพวกเขาด้วยสำนวนที่แหลมคม เพื่อ “เปิดโปงให้เห็นโรคร้าย และก่อให้เกิดความสนใจที่จะเยียวยารักษา” แล้วใช้สิ่งนี้วิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมที่สร้างตัวละครบุคลิกภาพผิดปกตินี้ขึ้น ในความเป็นจริง นิยายของหลูซิ่นที่บรรยายภาพพจน์ตัวละครดังกล่าว ได้กลายเป็นภาพสะท้อนประสบการณ์เจ็บปวดของชนชาติโบราณที่กำลังผลัดเปลี่ยนไปสู่ยุคใหม่ ลักษณะแบบฉบับที่ไม่มีใครเหมือนนี่เองได้ดึงดูดความสนใจในวงกว้างทั่วทุกภาคส่วนของประเทศจีนมาแล้ว

ท่าทีคัดค้านอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของหลูซิ่นส่งอิทธิพลต่อนักประพันธ์ในเวลาต่อมา โดยเฉพาะกลุ่มตัวละครในบทประพันธ์ของอวี่ต้าฟู่ ล้วนแต่เป็นผู้ที่มีบุคลิกซึ่มเศร้า หดหู่ มีพฤติกรรมเก็บกดขัดแย้งในจิตใจ ดังเช่นผลงานสร้างชื่อเสียงเรื่อง “ถลาลึก” (《沉沦》)

ความโดดเด่นของเรื่อง “ถลาลึก” อยู่ที่การบรรยายความเศร้าและโดดเดี่ยวเดียวดายของเยาวชนคนหนึ่งที่ไม่เพียงป่วยเป็นโรคซึ่มเศร้า มักวิตกกังวลเวทนาตัวเอง มีหน้าซำยังยากจนข้นแค้น เขาถูกจิตสำนึกของกระแสสังคมดูถูกเหยียดหยัน ถูกบีบคั้นทั้งทางเศรษฐกิจและทางจิตวิญญาณ ด้านหนึ่งโหยหึงถือดีไม่แยแสใคร ขณะเดียวกัน

* การปฏิวัติซินไฮ่ (辛亥革命) เป็นการปฏิวัติล้มล้างราชวงศ์ชิงที่มี ดร.ซุนยัตเซ็นเป็นผู้นำในปี ค.ศ. ๑๙๑๑ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย และปรับปรุงประเทศให้เป็นอย่างเช่นอารยธรรมตะวันตก แต่หลังจากที่สถาปนาสาธารณรัฐจีนแล้ว นอกจากการสละราชสมบัติของจักรพรรดิผู่อี๋ โครงสร้างของสังคมจีนก็แทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย ประชาชนจีนยังคงตกทุกข์ได้ยาก ถูกเอารัดเอาเปรียบจากชนชั้นสูง และยังคงถูกกดขี่จากประเทศล่าอาณานิคม ดังนั้นกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าจึงถือว่า ผลของการปฏิวัติครั้งนี้ประสบความสำเร็จล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

ก็น้อยเนื้อต่ำใจและสงสารตัวเอง มันทำให้เขารู้สึกเจ็บปวดมากกว่าคนทั่วไปถึงสองเท่า หรือมากกว่านั้น ความทุกข์และความโดดเดี่ยวของตัวละครในเรื่องแสดงออกมาในหลาย ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมเข้ากับสังคมไม่ได้ อ่อนไหวต่อความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น เขามักรู้สึกหงอยเหงายิ่งกว่าเดิมเมื่ออยู่ท่ามกลางกลุ่มคน นอกจากนี้ยังเกลียดชังคนญี่ปุ่น และเกลียดชังแม้แต่พี่ชายของตัวเอง

ในความเป็นจริงแล้ว ความเจ็บป่วยและอ่อนแอของตัวละครก็คือภาพสะท้อน ความอ่อนแอของสังคมจีน นวนิยายเรื่อง “ถลาลึก” ถ่ายทอดเรื่องราวในช่วงก่อนเหตุการณ์ “๔ พฤษภาคม ๑๙๑๙”^{*} เพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นยุคสมัยแห่งความมืดมนและทุกข์ทรมาน ความยากจนและความอ่อนแอในวันก็มีแต่จะมากขึ้น ประชาชนต่างก็ประสบความทุกข์ ร้อนอย่างแสนสาหัส อวีต้าฟูถึงแม้อาศัยอยู่ต่างประเทศ แต่ก็รู้ซึ่งถึงปัญหาเหล่านี้เป็นอย่างดี เพราะถูกเหยียดหยามทางชนชาติจากคนรอบข้างตลอดเวลา ในบทความตอนหนึ่งของอวีต้าฟูกล่าวว่า “ผมเป็นคนส่วนเกินของสังคมโดยแท้” “ผมเกิดที่นี่ โลกกับคนบนโลกก็ไม้อาจได้รับประโยชน์อะไรเลยซักนิดเดียว ในทางกลับกัน ผมตายไปแล้ว โลกกับสังคมก็ไม่มีอะไรเสียหายเลยแม้แต่เพียงเล็กน้อย” ความทุกข์ในการเป็น “ส่วนเกินของสังคม” นี่เป็นความรู้สึกส่วนตัวของอวีต้าฟูที่ถ่ายทอดออกมาผ่านบทประพันธ์ เพื่อระบายความรู้สึกเก็บกดที่อัดอั้นอยู่ภายในจิตใจ ทำให้ตัวละครของเขามีสภาพจิตใจที่บิดเบี้ยว กลายเป็นสโตลิกการประพันธ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว นั่นก็คือการบรรยายความเจ็บปวดและโดดเดี่ยวเดียวดาย พยายามแสดงให้เห็นความอาลัยรักต่อสิ่งผิดปกติ วิสัยธรรมชาติ บรรยายพฤติกรรมและลักษณะผิดปกติทางเพศของตัวละครเอก ผู้ซึ่งมีสภาพจิตใจบิดเบี้ยว แต่ก็มีความรู้สึกรักชาติอย่างรุนแรง เขาต้องการให้ประเทศมาตุภูมิเข้มแข็งเกรียงไกรขึ้นมาใหม่ แต่ความอ่อนแอไร้ประสิทธิภาพของจีนทำให้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ ภายในใจจึงเต็มไปด้วยความเศร้าและความรู้สึกอับยศอดสู อวีต้าฟูใส่ความรู้สึกที่มีต่อยุคสมัยดังกล่าวลงในบทพูดติดพ้อรำพันด้วยความคลั่งแค้นของตัวเอง

* “เหตุการณ์ ๔ พฤษภาคม” ในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ เป็นการเคลื่อนไหวของเหล่าปัญญาชนจำนวนมาก ที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลปักกิ่งและประเทศญี่ปุ่นเพื่อประท้วงการลงนามในสนธิสัญญาถ่ายโอนสิทธิพิเศษของเยอรมันในซานตงให้กับญี่ปุ่นรวมถึงสนธิสัญญาอัยติธรรมที่หยวนซื่อไข่ทำไว้กับรัฐบาลญี่ปุ่นผลของความเคลื่อนไหวในครั้งนี้ได้ปลุกจิตสำนึกความรักชาติเกิดการแพร่ขยายแนวคิดและภูมิปัญญาของจีนอย่างรุนแรงที่สุดและไม่เคยปรากฏมาก่อน

ละครว่า “ประเทศมาตุภูมิเอ๋ยประเทศมาตุภูมิ ฉันตายก็เพราะท่านทำร้ายฉัน ท่านรีบอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาเกิด เข้มแข็งเกรียงไกรขึ้นมาเกิด ท่านยังมีบุตรธิดาจำนวนมากมายกกำลังได้รับความทุกข์อยู่ที่นี่” ซึ่งตัวเขาเองก็คือหนึ่งใน “บุตรธิดาจำนวนมากมายกกำลังได้รับความทุกข์อยู่” นั่นเอง ความผิดปกติของบุคลิกภาพ พฤติกรรม จิตใจ ตลอดจนถลาลึกอยู่ในวังวนของความผิดศีลธรรมและทำร้ายตัวเอง ล้วนแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับความล้าหลังยากจนข้นแค้นของประเทศมาตุภูมิ อย่างไรก็ตาม บทพุดนี้สะท้อนความรักในประเทศมาตุภูมิอย่างแรงกล้า ถ้ายทอดความหวังและความปรารถนาที่จะช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ยาก ต้องการให้จีนรอดพ้นจากการถูกรังแกของประเทศจักรวรรดินิยม สิ่งเหล่านี้เคยสั่นคลอนจิตใจของเยาวชนผู้รักชาติมาแล้วในอดีต ถึงแม้ว่านวนิยายเรื่อง “ถลาลึก” มีเนื้อเรื่องมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาความรักของตัวละครเอก แต่ก็แยกไม่ออกกับความรู้สึกส่วนตัวของนักประพันธ์ในด้านการเมือง

นอกจากตัวละครของอวี๋ต้าฟู่ที่มักมีลักษณะซึ่มเศร้าอย่างรุนแรงแล้ว ช่วงหลังยังปรากฏมีตัวละครบุคลิกภาพผิดปกติดลักษณะอื่น ๆ อีก ที่ได้รับอิทธิพลการสร้างตัวละครประเภทนี้จากอวี๋ต้าฟู่ เช่นผู้มีอาการทางจิตเภทในเรื่อง “กุมารชีพ” ของซือเจ้อจุน (施蛰存的《鸠摩罗什》) ผู้มีความผิดปกติในเอกลักษณ์ทางเพศในผลงานบางเรื่องของจางจือผิง (张资平) เป็นต้น

๑.๓ ความรัก : ยารักษาสังคมที่ป่วยเป็นโรค

ในยุคล่าอาณานิคม ชาวตะวันตกมองประเทศจีนด้วยความกระหายอยากได้ประเทศจีนมาเป็นเมืองขึ้น เพราะจีนเป็นประเทศกว้างขวางเต็มไปด้วยทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ ถึงแม้ว่าจีนจะเคยเจริญด้านวัฒนธรรมเก่ามาก่อนก็ตาม แต่ความคิดของจีนยังฝังอยู่ในรากเหง้าของสังคมเก่า ระบบเจ้าขุนมูลนาย ระบบชนชั้นที่คนชั้นสูงเอารัดเอาเปรียบคนชั้นล่าง ผู้ปกครองกดขี่ข่มเหงประชาชน ทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อนทุกข์ห่วยอับด้วยเหตุนี้เอง ชาวตะวันตกจึงใช้กุศโลบายเพื่อฮุบจีน ด้วยการอมเมาประชาชนให้ลุ่มหลงอยู่ในอบายมุข เช่น เปิดโรงสุบผีน เปิดบ่อนการพนัน เปิดช่องโสเภณีนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยของประเทศตะวันตกมาอมเมาสังคมจีน อีกด้านหนึ่งบรรดาขุนนางจีนวางตัวสูงคบบและรับใช้ฝรั่ง ตั้งหน้าตั้งตากอบโกยตักตวงแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่ได้นึกถึงเพื่อนร่วมชาติ ส่งผลให้สังคมจีนเสื่อมโทรมเน่าเฟะ ประชาชนกลายเป็นคนอมโรค เจ็บป่วยกันมากมาย ที่เสียชีวิตเพราะกามโรคก็ไม่น้อย แต่เนื่องจาก

การแพทย์สมัยนั้นยังคงล้าหลัง ยารักษาโรคก็มีไม่มาก มิน่าซ้ำยังมีลักษณะเป็นไสยศาสตร์ เสียมากกว่า เช่นนี้เองหนุ่มสาวหัวก้าวหน้าหลายคนจึงมีความวิตกกังวลว่า หากปล่อยให้ คนจีนต้องกลายเป็นคนอมโรคอยู่เช่นนี้ สังคมจีนต้องล่มจมแน่ ดังนั้นจึงมีเยาวชนชาวจีน กลุ่มหนึ่งตัดสินใจไปเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะวิชาแพทย์ เพราะคิดว่าจะนำ ความรู้กลับมารักษาประชาชนที่เป็นพี่น้องของพวกเขา เช่นหลูซิน กัวโมโร ชุนจงชาน (ดร.ซุนยัดเซ็น) เฝิงถัง เป็นต้น สำหรับหลูซินและกัวโมโรภายหลังตัดสินใจเลิกเรียน วิชาแพทย์มาทุ่มเทให้กับศิลปะวรรณคดีแทน หลูซินอธิบายสาเหตุที่ตัดสินใจเลิกเรียน กลางคันว่า

วิชาแพทย์ถึงเรียนไปก็ไม่สามารถแก้ปัญหาโรคร้ายา ที่ไฉ่ฝรัง ตะวันตกเอามาเผยแพร่และมอมเมาให้หมดไปได้ดอก เรารักษาคนนี้หาย คนโน้นก็เป็น คนที่หายแล้ว ก็อดไปร่วมเสเพลไม่ได้ก็เป็นอีกอย่างนี้ เราจะ รักษาให้โรคหายขาดไปได้อย่างไร ก็ไม่ใช่เรื่องของคนป่วยแบบธรรมดา เรา จะต้องแก้ทางสังคมจึงจะหาย (เชื่о กาที้แก้ว, ๒๕๒๗ : ๔๓-๔๔)

เรื่องสั้น “บันทึกประจำวันของคนบ้า” ของหลูซิน เป็นจุดเริ่มต้นของการเสนอ ปัญหาต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมจีน หลูซินเองต้องการ “เปิดโปงให้เห็นโรคร้าย และ ก่อให้เกิดความสนใจที่จะเยียวยารักษา” ดร.หูชื่อผู้่านคนสำคัญของขบวนการวัฒนธรรม ใหม่ก็เคยตีพิมพ์ผลงานเรื่อง “ปัญหาเรื่องหนึ่ง” (《一个问题》) ตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณค่า ของชีวิตมนุษย์ สะท้อนจุดจบที่เป็นโศกนาฏกรรมของสังคมตลอดจนบุคคลภายใต้ การกดขี่จากสังคม นอกจากนี้ยังมีผลงานเรื่อง “ใครเป็นคนทำ” ของวางจิงซี (汪敬熙的《是谁使之?》), “คือความรักหรือความทุกข์” ของหลัวเจียหลุน (罗家伦的《是爱情还是苦痛?》), “นี่หรือคือคน” (叶绍钧的《这已是一个人?》) รวมถึงเรื่อง “อภิมุข”, “สองครอบครัว”, “ปัญญาชนตกยาก”, “ไปต่างประเทศ” ของปิงซิน (冰心的《超人》、《两个家庭》、《斯人 独憔悴》、《去国》) เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปผู้ประพันธ์เพียงต้องการเสนอปัญหาและตั้งคำถาม ต่อสังคมที่กดขี่ประชาชน บีบคั้นและลดทอนสิทธิความเป็นมนุษย์ มีเพียงปิงซินนักประพันธ์ สตรีที่มีบทบาทโดดเด่นอยู่ในระดับแนวหน้า ได้ใช้ “ความรัก” เป็นกุญแจสำคัญในการ แก้ไขปัญหาสังคมที่เป็นอยู่

หากกล่าวถึงนักประพันธ์ในช่วงแรกของวรรณกรรมสมัยใหม่ต้องการ “เปิดโปงให้

เห็นโรคร้าย” แต่ “ไม่จ่ายยารักษา” ถ้าอย่างนั้น “ปรัชญาแห่งความรัก” ที่แฝงอยู่ในบทประพันธ์ของปิงซินที่เริ่มเผยแพร่ในปี ๑๙๒๑ ก็เป็นเสมือนยานานเอกใช้รักษาเยียวาจิตใจของผู้คน และทำให้บรรยากาศที่กำลังตึงเครียดอยู่ในสังคมขณะนั้นผ่อนคลายลงได้บ้าง

ปี ค.ศ. ๑๙๒๑ เป็นกระแสกลางของกระบวนการวัฒนธรรมใหม่ ในเวลานี้อารมณ์ฮึกเหิมของบรรดาเยาวชนหนุ่มสาวได้ค่อย ๆ ถดถอยลงไปแล้ว ความกระตือรือร้นที่เคยมีกลายเป็นอดีต แล้วถูกแทนที่ด้วยความรู้สึกกว้างเปล่าและซึมเศร้า จิตใจที่เคยมองโลกในแง่ดีเปลี่ยนเป็นชิงชังต่อโลก เยาวชนจำนวนมากตกอยู่ในห้วงเหวของความคิดทำร้ายตัวเอง ดังนั้น “การฆ่าตัวตายในที่สาธารณะ” จึงกลายเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสยดสยองที่พบบ่อยในเวลานั้น จนมีเยาวชนบางคนตั้งคำถามว่า “ประเทศที่สับสนวุ่นวายเช่นนี้ สังคมที่มีมดมนอนธการเช่นนี้ จิตใจที่อ่อนระโหยโรยแรงเช่นนี้ นอกจากการฆ่าตัวตาย ยังมีหนทางอื่นให้เดินอีกหรือ” (冰心, 1994 : 75-78) ในฐานะนักประพันธ์ที่รับผิดชอบต่อสังคม ปิงซินได้ปลุก “พลังใหม่” ของเยาวชนหนุ่มสาวให้ฟื้นคืนมาอีกครั้ง นิยายขนาดสั้นเรื่อง “อภิมนุษย์” ตลอดจนตัวละครอย่าง “เหอปิ่น” (ในเรื่อง “อภิมนุษย์” 《超人》) ก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์นี้

เหอปิ่น เป็นชายหนุ่มที่มีจิตใจเย็นชา เขาไม่เคยยินดียินร้ายกับสังคมรอบข้าง แนวความคิด “อภิมนุษย์” ของนิทเช่ (นักปรัชญา Friedrich Nietzsche อ้างไว้ในหัวข้อ “ความบ้าในสังคมวิปลาส”) ส่งผลทำให้เขาเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย เชื่อว่า “โลกนี้ว่างเปล่า การดำรงอยู่ของมนุษย์ไม่ใช่เพื่อมีชีวิตอยู่ ความรักกับความสงสารเป็นความชั่วร้าย” กระทั่งวันหนึ่งเขาได้พบกับ “ลูเออร์” โดยบังเอิญ ความจริงใจและใส่ใจบริสุทธิ์ของเด็กน้อยกล่อมเกลาจิตใจที่เคยแข็งกระด้างของเขาให้อ่อนโยนลง ปลุกกระตุ้นความรักที่อัดอั้นภายในจิตสำนึกให้ตื่นขึ้นมา จนกระทั่งหายจากอาการของโรคบุคลิกภาพผิดปกติ เหอปิ่นต่างจากตัวละครทั่วไปในเรื่องสั้นของหลู่ซิน เขาเป็นปัญญาชนที่มีความรู้มาก และค่อนข้างฉลาดมากด้วยซ้ำ เขาให้ทฤษฎีปรัชญาของนิทเช่มองในสิ่งที่คนทั่วไปไม่สามารถมองเห็นและเข้าใจ แต่เขามองโลกทะลุปรุโปร่งเกินไปจนทำร้ายตัวเอง ปิงซินต้องการดึง “อภิมนุษย์” ซึ่งอยู่ที่สูง กำลังทนทุกข์อยู่กับความอ้างว้างและหนาวเหน็บให้ลงมาสู่โลกมนุษย์ ใช้ความรักและความอบอุ่นละลายหัวใจที่เย็นเยียบเป็นน้ำแข็ง แล้วสื่อเป็นนัยว่าอย่ามัวแต่มองโลกทะลุปรุโปร่งแล้วหลบเข้ากลีบเมฆปล่อยทุกอย่างไปตามยถากรรม

โลกนี้มีความรู้สึกอันอบอุ่นอยู่มากที่พวกเขาจะกอดมันเอาไว้และไม่สามารถตัดใจทิ้งไปได้ ดังนั้นในท้ายที่สุดเหอปิงจึงกลับมาสู่ “วิถีทางที่ถูกต้องของมนุษย์” กลับไปใช้ชีวิตและมีความรักเจกเช่นคนทั่วไป

“ปรัชญาแห่งความรัก” ในที่นี้ประกอบไปด้วยความรักของแม่, ธรรมชาติ และความไร้เดียงสาของเด็ก เป็นปรัชญาชีวิตและแนวความคิดในการสร้างสรรพวรรณกรรม ช่วงแรก ๆ ของปิงซินที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว ปิงซินเห็นว่า ความรักของแม่ยิ่งใหญ่เหนือสิ่งอื่นใด มีความสำคัญและเป็นรากฐานของความรักทุกชนิดบนโลก ความรักของแม่สามารถปลอบบรรเทาบาดแผลในหัวใจของมนุษยชาติ อุดเราให้พ้นจากทะเลทุกข์ได้ และยังสามารถเปลี่ยนความรุนแรงให้เป็นความดีงาม เปลี่ยนความอัปยศให้เป็นความงาม เปลี่ยนความมืดมนให้เป็นความสว่าง ดังนั้น ความรักของแม่จึงปรากฏอยู่ในงานประพันธ์ของปิงซินแทบทุกชิ้น ยกตัวอย่าง “เหอปิง” ในเรื่อง “อภิมนุษย์” ซึ่งเคยเป็นเยาวชนจิตใจเย็นชาที่ใครก็เปลี่ยนแปลงเขาไม่ได้ กลับยอมเปลี่ยนทัศนคติต่อชีวิต เพราะความเชื่อที่ว่า “แม่ทุกคนบนโลกนี้เป็นมิตรกัน” ดังนั้น “ลูกทุกคนก็ควรจะเป็นมิตรกันด้วย”; ใน “สำนึก” (《悟》) นักปรัชญา “ชิงหู่” ก็เปลี่ยนจาก “ความคิดมองโลกในแง่ร้าย” กับ “ความเบื่อหน่ายต่อโลก” เป็น “ปรัชญาแห่งความรัก” ในที่สุด; ส่วนเรื่อง “อดีตตอนที่ ๗” (《往事•七》) ก็เป็นบทสวดตีมารดาที่งดงามน่าประทับใจเพลงหนึ่ง ผู้เขียนบรรยายภาพของดอกบัวสีแดงขับกับใบบัวสีเขียวที่กำลังเบ่งบานชูช่ออยู่ภายในสวนท่ามกลางสายฝนกระหน่ำ มิได้ถูกทำให้เลือนหายไปเหมือนดอกบัวสีขาวอื่น ๆ บทกวีบรรยายภาพทิวทัศน์นี้ จบด้วยถ้อยความสะท้อนอารมณ์ผู้อ่านว่า “แม่จ๋า แม่คือใบบัว ลูกคือดอกบัวสีแดง ฝนตกลงมากลางใจแล้ว นอกจากแม่ ใครเล่าจะเป็นร่มบังให้ลูก ภายใต้ท้องฟ้าเปิดโล่งไร้สิ่งบดบังเช่นนี้” ผู้เขียนหยิบยืมความสัมพันธ์ระหว่างใบบัวกับดอกบัวสีแดงแสดงความรู้สึกเคารพรัก ยกย่องความรักที่ยิ่งใหญ่ของผู้เป็นแม่ ในงานประพันธ์ของปิงซิน แม่เป็นแหล่งกำเนิดของทุกสรรพสิ่ง ความรักของแม่ไม่เพียงสร้างโลก แต่ยังคำจุนโลกเอาไว้ด้วย ถ้าหากโลกนี้ไม่มีผู้หญิง ก็จะไม่มีความรักของแม่ “โลกใบนี้ อย่างน้อย ๆ ก็จะมีบุญเสีย ‘ความจริงแท้’ ไปห้าส่วน, ‘ความดีงาม’ หกส่วน ‘ความงาม’ เจ็ดส่วน” (冰心, 1935 : 41) ปิงซินเป็น “นักประพันธ์ที่เขียนความรักของแม่” ที่มีความโดดเด่นมากที่สุดในประวัติศาสตร์วรรณกรรมสมัยใหม่ของจีน

ปิงซินยังยกย่องธรรมชาติอีกด้วย เธอหลงใหลปรากฏการณ์ของธรรมชาติ

ทุกอย่างบนโลก รักทุกสิ่งที่อยู่ในจักรวาล เธอคิดว่าธรรมชาติเป็นมารดาของมนุษย์ ความรักและความงามของธรรมชาติไม่เพียงปลอบใจหนุ่มสาวที่ป่วยเป็นโรคทางสังคม ยังหล่อหลอม กล่อมเกลานุบนิยัย ปลุกฝังและสร้างคุณธรรมพวกเขาอีกด้วย ความงามของธรรมชาติไม่มีที่สิ้นสุด ความรักของธรรมชาติก็เอนกอนันต์หาที่สุดมิได้เช่นกัน ในบทกวี “หมู่ดาว” และ “สายน้ำแห่งฤดูใบไม้ผลิ” (《繁星》、《春水》) ปิงชินไม่เพียงยกย่องความรักของแม่ แต่ยังพรรณนาความงามของธรรมชาติด้วยว่า “ใบเรือโดดเดี่ยวยามอาทิตย์อัสดง ได้กลายเป็นรูปภาพ ‘ธรรมชาติ’ ไปโดยไม่รู้ตัว” (‘สายน้ำแห่งฤดูใบไม้ผลิ’ ตอนที่ ๔๒” หรือ 《春水•四二》); ปิงชินสรรเสริญมหาสมุทรว่า “มหาสมุทรเอ๋ย มีดาวดวงไหนที่ไม่ส่องสว่างบ้าง มีดอกไม้ดอกไหนที่ไม่ส่งกลิ่นหอมบ้าง ในห้วงความคิดของฉัน จะมีครั้งไหนที่ไม่มีเสียงคลื่นใสของเธอ” (‘สายน้ำแห่งฤดูใบไม้ผลิ’ ตอนที่ ๓๗” หรือ 《春水•三七》); เนื่องจากปิงชินเติบโตและใช้ชีวิตอยู่กับทะเลมาตั้งแต่เล็ก ดังนั้นใน “มอบแด่ผู้อ่านตัวน้อย” (《寄小读者》) จึงมีการกล่าวถึงทะเลอยู่หลายครั้ง เช่นตอนที่เปรียบเทียบทะเลกับทะเลสาบว่า “ทะเลเปรียบเสมือนแม่ของฉัน ส่วนทะเลสาบเป็นเพื่อนของฉัน” จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์มีความรักผูกพันลึกซึ้งอยู่กับทะเลมากเพียงใด

หลังจากที่กระแส “ขบวนการวัฒนธรรมใหม่” ได้ลดน้อยถอยลงแล้ว ปิงชินมองไม่เห็นความหวังและรู้สึกสับสนกับอนาคตของการปฏิวัติ ดังนั้นจึงถวิลหาในธรรมชาติ ยิ่งกว่าเดิม ตัวละครที่ชื่อ “เหวยยิ่น” ในนวนิยายเรื่อง “แสงจันทร์” (《月光》) กระโดดน้ำฆ่าตัวตายในบ้านพักฤดูร้อน แต่เขาไม่คิดว่านี่คือการฆ่าตัวตาย “ฉันไม่คิดว่าการทำแบบนี้เป็นการฆ่าตัวตายหรอก ฉันคิดว่ามันคือการกระทำที่ไม่ธรรมดา” เขาารู้สึกว่าทัศนียภาพของธรรมชาติมีความงามน่าอัศจรรย์ จึงเลือกที่จะกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย เพื่อหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ

ขณะเดียวกัน ปิงชินยังให้ความสำคัญกับความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาของเด็กหรือทารกด้วย เธอกล่าวชื่นชมว่า “ทารก คือกวีที่ยิ่งใหญ่ ภาษาของเด็กทารก คือบทกลอนที่สมบูรณ์ที่สุด” ปิงชินสวดตีความยิ่งใหญ่บริสุทธิ์ผุดผ่องของจิตวิญญาณเด็กและทารก “เทวดานับพันนับหมื่นต้องร่วมกันสวดดีเด็กน้อย ร่างกายของเด็กเล็กนี้ แฝงด้วยจิตวิญญาณอันยิ่งใหญ่” (《繁星•三十五》); สังคมจอมปลอมหาความจริงใจไม่ได้ ทำให้ปิงชินคิดถึงช่วงเวลาวัยเยาว์ที่ผ่านพ้นไปแล้ว “วัยเยาว์เอ๋ย คือความจริงแท้ในความฝัน คือความฝันในความจริงแท้ คือรอยยิ้มเปื้อนน้ำตายามรำลึกถึง” (《繁星•二》); โลกในอุดมคติของปิงชิน

ไม่มีความชั่วของคน มีแต่ความสุขและความไร้เดียงสาเท่านั้น “นอกจากจักรวาล สิ่งที่น่ารักที่สุดก็มีเพียงเด็กน้อย เวลาที่พูดด้วย ไม่ต้องครุ่นคิด ไม่ต้องสงวนท่าที ตอนที่เงยหน้าพูด มักว่าเรจะมีชีวิตชีวา หัวเราะคิกคัก” (《可爱的》) ในสายตาของปิงซิน มีเพียงวัยเยาว์เท่านั้นที่เป็นช่วงทองของชีวิต

นับได้ว่าปิงซินได้สร้างคุณูปการที่สำคัญให้แก่วรรณกรรมสมัยใหม่ของจีน เธอทำให้ “ความรักของแม่” กลายเป็นความรู้สึกผูกพันสิ่งเดียวที่ธำรงรักษาสังคมเอาไว้ ทำให้พลังแห่งความรักของแม่มีความศักดิ์สิทธิ์ เธอต้องการให้ “ปรัชญาแห่งความรัก” เป็นเสมือน “ยาวิเศษ” ที่สามารถสลายความชั่วร้ายในสังคม ช่วยเหลือมวลมนุษยชาติให้พ้นจากความทุกข์ยาก ตลอดจนแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต่าง ๆ ที่มีในสังคมจีน

นักวิจัยวรรณกรรมจีนวิจารณ์งานประพันธ์ของปิงซินว่าไม่มีความลึกซึ้งเพียงพอ ความคิดของเธอไร้เดียงสาเกินไป งดงามเกินไป พวกเขาตั้งคำถามเกี่ยวกับ “ปรัชญาความรัก” ของปิงซินว่า ความรักสามารถขจัดปัดเป่าความมืดมนทั้งมวลได้จริงหรืออย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าปิงซินมีจุดมุ่งหมายอันสูงส่งอยู่ที่การช่วยเหลือจิตวิญญาณมนุษย์ให้รอดชีวิต ความมุ่งมาดปรารถนาของปิงซิน มีความงดงามเป็นกุศล ความรู้สึกของปิงซินมีความลึกซึ้งและจริงใจ แต่ความเป็นจริงกลับไม่สมดังใจ แม้ว่า “ปรัชญาของความรัก” ไม่อาจขจัดความชั่วร้ายในสังคมได้ แต่ก็ทำให้ความรุนแรงของปัญหาสังคมเบาบางลง จากจุดนี้จึงกล่าวได้ว่างานประพันธ์ของปิงซินได้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่ออารักขาของวรรณกรรมแล้ว ถึงแม้ไม่อาจแก้ไขสังคมที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นเป็นรูปธรรม แต่การ “ช่วยชีวิต” ยาวชนไว้แม้เพียงสักคนหนึ่งก็ถือว่าดีกว่าไม่ได้ลงมือทำอะไรเลย

๒. พฤติกรรมผิดปกติทางเพศกับความเป็นมนุษย์

ความผิดปกติทางเพศหมายถึงความแปรปรวนของการประพฤติปฏิบัติทางเพศ รวมถึงการมีอารมณ์ความรู้สึกหรือท่าทีต่อการร่วมเพศผิดไปจากคนปกติถึงจะมี (อรรถยสินมนุษย์, ๒๕๒๘ : ๑๔๓) ซึ่งเป็นเรื่องของบุคลิกลักษณะที่เป็นที่ทุกสังคมต่างเห็นว่าร้ายแรงมากที่สุดอย่างหนึ่ง ในสมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่ ได้มีการวิพากษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมผิดปกติทางเพศกับความเป็นมนุษย์อยู่ ๒ ประเด็น ได้แก่ “มนุษย์กับสัญชาติญาณทางเพศ” และ “รักร่วมเพศกับตัวตนความเป็นผู้หญิง”

๒.๑ มนุษย์กับสัญชาตญาณทางเพศ

“ความต้องการทางเพศเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่ง เช่นเดียวกับการต้องการอาหาร ต้องการน้ำ ต้องการเพื่อน ต้องการรักคนอื่น และต้องการให้คนอื่นรัก ฯลฯ ความต้องการเหล่านี้แต่ละอย่างมีวิธีการตอบสนองมากมาย และก็ไม่ได้เหมือนกันในแต่ละที่ เวลาที่คนตะวันออกหิว จะกินข้าว แต่คนตะวันตกกินขนมปัง แต่แต่ละคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเลือกตอบสนองความต้องการของตน ทำไมเรื่องเพศจึงไม่มีสิทธิและเสรีภาพเหมือนแรงจูงใจชนิดอื่น สังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ดูจะมีบทบาทมากกับพฤติกรรมทางเพศเมื่อเทียบกับพฤติกรรมอื่น ๆ ตามหลักจิตวิทยาแรงจูงใจแล้ว มนุษย์น่าจะไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตอบสนองแรงจูงใจทางเพศเท่า ๆ กับแรงจูงใจชนิดอื่น ตราบใดที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย ไม่ก่อให้เกิดอันตรายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ต่อตัวเอง ต่อผู้อื่นตลอดจนไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต” (รัจรี นพเกตุ, ๒๕๔๒ : ๑๐๒)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ชาวเยอรมัน เชื่อว่า มนุษย์มีสัญชาตญาณติดตัวมาตั้งแต่เกิดและพฤติกรรมเกือบทุกประเภทของมนุษย์เป็นผลมาจากสัญชาตญาณทางเพศ (มิได้จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเท่านั้น) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับเคลื่อนพื้นฐาน ซึ่งแต่ละคนก็ถูกกดไว้ในจิตใต้สำนึก ไม่กล้าแสดงออกมาโดยตรง สัญชาตญาณนี้จะส่งผลทำให้มนุษย์อยากมีชีวิต อยากสร้างสรรค์และอยากมีความรัก โดยมีแรงขับทางด้านเพศหรือกามารมณ์เป็นเป้าหมายที่ส่งผลไปถึงความสุข ความพอใจและการเป็นที่ยอมรับ แนวคิดของฟรอยด์มีผลต่อนักคิดนักประพันธ์หัวก้าวหน้าในสมัยขบวนการวัฒนธรรมใหม่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหลูซัน กัวโมโร่ โจวจัวเหริน และอู๋ต้าฟู พวกเขาถือเอาการคัดค้านศีลธรรมและจริยธรรมศักดินาเป็นภารกิจหลัก เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพตลอดจนศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ประเด็น “ความเป็นมนุษย์” จึงถูกนำมาเชื่อมโยงกับ “ความรักกับเพศสัมพันธ์” ซึ่งเป็นหัวข้อหลักในงานวรรณกรรมที่ได้รับความสนใจและถูกนำมาตีความอย่างกว้างขวาง เพราะพวกเขาเชื่อว่าความรักที่อิสระเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ความรักย่อมครอบคลุมถึงความต้องการทางเพศที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความรักอันบริสุทธิ์ระหว่างชายหญิง ใน

บรรดานักประพันธ์ทั้งชายและหญิงยุคเดียวกัน อี้ว์ต้าฟูเป็นผู้สื่อประเด็นในเรื่องดังกล่าวได้อย่างโจ่งแจ้งที่สุด เขาเน้นหนักว่าความต้องการทางเพศเป็นสัญชาตญาณดั้งเดิมของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์ย่อมมีความต้องการทางเพศเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ถึงขนาดเคยกล่าวว่า “เพศสัมพันธ์กับความตายเป็นปัญหาพื้นฐานของชีวิต” (郁达夫, 1987 : 3)

ประเด็น “เพศสัมพันธ์” ในยุคศักดินาของจีนเคยถูกมองว่าเป็นสิ่งสกปรกโสโครก เป็นพฤติกรรมต่ำทรามของคนเถื่อนก๊อຍ บรรดาตัวละครที่เป็นวีรบุรุษผู้กล้าในนวนิยายโบราณจึงมักถูกสร้างให้เป็นผู้ไม่แยแสหัวเหวี่ยงต่อเรื่องเพศ มีแต่ผู้หญิงเท่านั้นถึงจะเป็นพวกมักมากในกามารมณ์ ในขณะที่ตัวละครส่วนใหญ่ในงานประพันธ์ของ อี้ว์ต้าฟูเป็นพวกซัดเซตดาชาวที่มีพฤติกรรมทางเพศไม่ปกติ เช่น ตัวละครเอกในเรื่อง “ถล่มลิ้ง” (《沉沦》), “หนทางมืดมนของคนหนุ่มสาว” (《蓓萝行》), “คำคืนเคว่งคว่าง” (《茫茫夜》) และ “ว่างเปล่า” (《空虚》) เป็นต้น คนเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเยาวชนที่ถูกสังคมบีบคั้นจนป่วยเป็นโรคทางจิตเพราะหาทางออกไม่เจอ อี้ว์ต้าฟูฉีกหน้ากากจริยธรรมของสังคมศักดินาโดยไม่คำนึงถึงอะไรทั้งสิ้น ด้วยการเปิดโปงตัวเองจนล่อนจ้อน ไขถ้อยความชวนให้ตื่นตะลึงมาแสดงให้เห็นความกระหายอยากในเรื่องเพศ ซึ่งในสังคมตายด้านขณะนั้น กล่าวได้ว่า “เป็นเสมือนสายฟ้าแลบท่ามกลางพายุฝนที่โจมตีความเป็นผู้ดีจอมปลอมของเหล่าขุนนางปัญญาชนที่ซ่อนตัวอยู่ในกระตอเป็นเวลานานนับพันปี ทำให้พวกเขงไม่จริงหน้าชื่อใจคดทั้งหลายตื่นตะลึงแล้วพากันโกรธแค้น” (郭沫若, 1982 : 93-100) เสี่ยงครวญครางด้วยความเจ็บปวดและเสียงครางกระส่นอย่างไม่แยแสของอี้ว์ต้าฟู เคยถูกกัวโมโร* ประเมินค่าว่าเป็น “ผู้กล้าที่ยอมสังเวยตัวเองให้แก่เสียอย่างไม่เสียตายชีวิต” (郭沫若, 1982 : 93-100) ตัวละครของเขาไม่ได้รับการตอบสนองต่ออารมณ์ทางเพศ จึงแสดงพฤติกรรมวิปริตออกมาให้เห็น เช่น ไปสุดดมกลืนกายหญิงสาวที่ติดอยู่บนผ้าห่ม สูดดมผ้าเช็ดหน้าใช้แล้วของผู้หญิง เทงแก้มตัวเองอย่างแรงด้วยเข็มเย็บผ้า มันทำให้เขารู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้เห็นว่ามီးเลือดไหลซึม อย่างไรก็ตาม เขามักจะเกิดความรู้สึกผิดบาปและไม่สบายใจในเวลาต่อมา หลังจากสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองแล้ว เขาสาบานว่าจะเลิกนิสัยต่ำช้านั้น และหลังที่แอบดูลูกสาวเจ้าของบ้านอาบน้ำ แอบฟังคู่รักแอบนัดพบกันลับ ๆ

* กัวโมโร (๑๘๙๒-๑๙๗๘) เกิดที่อำเภอเล่อซาน มณฑลซื่อชวน มีสถานะเป็นทั้งนักประพันธ์ กวี นักแต่งบทละคร นักประวัติศาสตร์และนักวิจัยตัวอักษรโบราณที่โดดเด่น โดยเฉพาะเป็นผู้วางรากฐานการประพันธ์กาพย์กลอนแบบใหม่ของคนจีน

เขาจะสาปแช่งให้ตัวเอง “ไปตายเสีย” ตัวละครเหล่านี้ต้องการสนองตอบความต้องการทางเพศของตัวเองตามสัญชาตญาณ แต่ก็รู้สึกเสียใจและสำนึกผิดในเวลาเดียวกัน นี่คือการเสนอภาพความขัดแย้งระหว่างจิตใจกับร่างกายในวรรณคดีของอวีต้าฟู เขาต่อต้านศีลธรรมเก่าที่จำกัดความรักอยู่ในกรอบของความสุภาพอ่อนน้อม แต่ก็ต้องการปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระภาพตามแนวทางของขบวนการวัฒนธรรมใหม่ แต่เนื่องจากอวีต้าฟูเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากจริยธรรมแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้จึงสะท้อนออกมาเป็นความรู้สึกผิดบาปและสำนึกเสียใจ เขาหยิบยืมคำพูดของตัวละครระบายความกลัดกลุ้มภายในใจตลอดจนความกังวลต่อความผิดที่ได้กระทำ ความรู้สึกเหล่านี้อยู่บนจุดยืนของความเป็นมนุษย์ ในการบรรยายภาพพจน์และพฤติกรรมลามกอนาจารของตัวละคร ผู้ประพันธ์ไม่ได้แฝงน้ำเสียงสนุกหรือชื่นชมยินดีแต่อย่างใด ในทางกลับกันเขาใช้ท่าทีเคร่งขรึมสะท้อนให้เห็นความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างความต้องการทางเพศและความอึดอัดเป็นทุกข์ภายในจิตใจของตัวละคร

ในความต้องการทางด้านอารมณ์ (Emotional) นี้ โจวจ้าวเหรินกล่าวไว้ใน “วรรณกรรมของคน” (《人的文学》) ว่า “ความเป็นสัตว์และความเป็นเทวดา เขามารวมกันก็คือความเป็นมนุษย์ (周作人, 1980 : 9-10) ความเป็นมนุษย์ที่ปกตินั้น ต้องมีความสอดคล้องกันทั้งร่างกายและจิตวิญญาณ ความต้องการทางอารมณ์ของคนเรามีความแตกต่างหลากหลาย เป็นความเห็นแก่ตัว หรือแม้กระทั่งเป็นการจกขวยแย่งชิง (ตามทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ ที่เชื่อว่าดั้งเดิมของมนุษย์มีความเลวมาแต่กำเนิด) ขอเพียงเปลี่ยนแปลงสังคมที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล ทำให้เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ปกติ ขอเพียงจัดการกับความต้องการทางสังคมและความต้องการทางอารมณ์ของตัวเองได้ จัดการกับความปรารถนาและสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ อยู่ในหน้าที่ของตนไม่ทำผิดกฎหมาย ร่างกายและจิตใจสอดคล้องกัน ก็จะเป็นคนที่มีอารมณ์หลากหลายและมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

๒.๒ รักร่วมเพศกับตัวตนของผู้หญิง

รักร่วมเพศเป็นลักษณะผิดปกติทางเพศอย่างหนึ่งที่มีหมายถึงพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ของคนในเพศเดียวกัน พฤติกรรมรักร่วมเพศได้ถูกรวมเข้ากันกับความผิดปกติด้านบุคลิกภาพ อย่างไรก็ตาม นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน Frederick L. Whitam เคยกล่าวไว้ว่า รักร่วมเพศไม่ได้เกิดจากโครงสร้างทางสังคมเป็นตัวกำหนด แต่เป็นรูปแบบ

พื้นฐานอย่างหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน (怀特姆, 1983 : 207-226) ปรากฏการณ์รักร่วมเพศดำรงอยู่ในวัฒนธรรมจีนตลอดหลายพันปีที่ผ่านมา สะท้อนอยู่ในงานวรรณกรรมจำนวนไม่น้อยทั้งในรูปแบบของนิยาย ละคร บทกวี ฯลฯ แต่การอธิบายสาเหตุเบื้องลึกการรักร่วมเพศปรากฏอย่างชัดเจนเมื่อจีนเข้าสู่สังคมสมัยใหม่ และได้กลายเป็นเนื้อหาที่นักประพันธ์กลุ่มหนึ่งนำมาใส่ไว้ในผลงานของตน

ในช่วงแรกของวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ ตัวละครหญิงรักหญิงของบรรดานักประพันธ์สตรีเป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่ที่ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ พวกเธอไม่ได้ตีความรักร่วมเพศว่าเป็นความผิดปกติ หากแต่เป็นสภาวะปกติของจิตใจหญิงสาวที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขบางประการ นั่นคือความกลัว ความผิดหวังจากเพศตรงข้าม สรุปก็คือสังคมชายเป็นผู้ทำให้เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่นเด็กสาวที่ชื่อ “ลี้สือ” ในเรื่อง “บันทึกของลี้สือ” ของ หลูหยิ่น (庐隐的《丽石的日记》) ที่ตกอยู่ในสภาวะซึมเศร้าเพราะไม่พอใจต่อชีวิตเรียบง่ายในรั้วโรงเรียนและหน้ากากระเบิดของจอมปลอมของบรรดาครู เธอเป็นกังวลต่อชะตากรรมผู้หญิงหลังการแต่งงาน ไม่ต้องการแสวงหาความสะดักสะบายนจากเพศตรงข้าม เพราะการคบกับพวกเขาเหล่านั้นมักทำให้รู้สึกไม่เป็นอิสระ ยิ่งเห็นกับตาว่า “เหวินเว่ย” “เมื่อครั้งเป็นนักเรียนนั้น หล่อนเคยเป็นคนเข้มแข็งเพียงใด แต่หลังจากอุทิศร่างกายให้กับครอบครัวแล้วมันทำให้ทุกอย่างดูต่ำต้อยด้อยค่า” ทำให้ลี้สือไม่ชอบผู้ชาย และหันไปคบผู้หญิงด้วยกันเอง ผู้ประพันธ์กำหนดให้ตัวละครหญิงเป็นผู้เล่าเรื่อง ใช้วาทกรรมและท่าทีของผู้หญิงวิพากษ์ความขัดแย้งระหว่างเพศ ทำลายอำนาจวาทกรรมชายลงอย่างสิ้นเชิง บ้างก็จะได้เห็นภาพลักษณ์ของผู้ชาย บ้างก็จะได้ยินเสียง เสมือนกับที่เราไม่เคยได้ยินเสียงของผู้หญิงในวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่หลายพันปีที่ผ่านมา การที่ภาพของผู้ชายจมหายลงในกลุ่มผู้หญิง หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงด้วยกัน เป็นกลวิธีในการเล่าเรื่องแบบหนึ่งของผู้ประพันธ์ที่ทำให้ผู้ชายดูเหมือนกับหุ่นเชิดไม่มีบทบาทใด ๆ กลวิธีเช่นนี้รื้อทำลายวาทกรรมที่เคยยกย่องเพศเดียวกับตนของกลุ่มนักประพันธ์ชาย ตัดตอนอำนาจของผู้ชายลงโดยสิ้นเชิง ด้วยการเปิดโปงธาตุแท้ของผู้ชายที่อ่อนแอไร้ความสามารถออกมาจนหมดเปลือก ดังนั้นตัวละครชายทุกตัวในเรื่องจึงล้วนแต่อ่อนแอ ซีดเซียว ไร้ราศีและน่ารังเกียจ ดังถ้อยความที่บรรยายว่า “ช่วงนี้เพราะเขาหาที่อยู่ไม่ได้ จึงมักทำร้ายตัวเอง เหล้าบั่นดีซวดหนึ่ง เขาดื่มมันหมดภายในสองวัน” “อาเขยอายุมาก และอมโรค สองวันนี่ยังรู้สึกหงอยเหงาเศร้าซึม ใบหน้าเหี่ยวแห้ง อารมณ์หมดอาลัย

ตายอยาก ชวนให้รู้สึกสังเวชใจ” ชายหนุ่มในเรื่องต่างก็เป็นพวก “คอยจ้องแต่จะดูหมิ่นผู้หญิง” แม้แต่เพื่อนคนหนึ่งของลี้สือ ซึ่ง “ตอนนี้เป็นสุนัขรับใช้ให้กับพรรคหนึ่ง ประจบสอพลอหัวหน้า เพียงเพราะเงินแค่สิบเหรียญ ช่างน่าสมเพชเสียจริง” ผู้ชายพวกนี้เป็นได้แค่ภาพจินตนาการที่ไม่มีบทบาท ผู้ประพันธ์มิได้สร้างให้พวกเขามีความสำคัญในฐานะคู่รัก แต่เป็นเพียงสัญลักษณ์ทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในหนังสือที่มีผู้หญิงเป็นผู้เล่าเรื่อง เป็นสื่อในการศึกษาปัญหาผู้หญิง ดังนั้น ความเลวร้ายของผู้ชายตลอดจนโคกนาฏกรรมของเพื่อนสาว จึงกลายเป็นข้อสรุปและทำให้ลี้สือเชื่อว่าการแต่งงานเป็นเสมือนฝันร้ายที่น่ากลัว เป็นบ่อเกิดของความเลวร้ายทั้งปวงที่คอยกลืนกินเลือดเนื้อและจิตวิญญาณของหนุ่มสาวจนหมดสิ้น ลี้สือจึงเลือกที่จะมีความรักจำกัดเฉพาะในกลุ่ม เพื่อหลีกเลี่ยง “การแต่งงานที่น่ากลัวพวกนั้น” ทศนคติเกี่ยวกับการแต่งงานดังกล่าว ปรากฏอยู่ใน “มีเรื่องราวแบบนี้” ของหลิงซูฮว่า (凌叔华的《说有这么一回事》) ด้วยเช่นเดียวกัน ส่วน “ในวันหยุดฤดูร้อน” ของตึงหลิง (丁玲的《暑假中》) เล่าเรื่องชีวิตรักของกลุ่มหญิงรักหญิง “เจิงซูเตอ เจินซุนจือและจือซิง” ที่เป็นอาจารย์อยู่ในโรงเรียนสตรีล้วนในอำเภอเล็ก ๆ พวกเธอปฏิเสธสังคม ปฏิเสธผู้ชาย รวมไปถึงภาพลักษณ์และบทบาทผู้หญิงที่วัฒนธรรมชายกำหนดให้ จึงพากันไปอาศัยอยู่ในบ้านพักเล็ก ๆ ที่ปรับปรุงจากวัดเก่า ใช้ชีวิตเหมือนประตูปิดตาย สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ประเด็นหญิงรักหญิงภายใต้ปลายปากกาของนักประพันธ์หญิงถูกจำกัดกรอบอยู่ในสถานะที่เป็นส่วนบุคคล ไม่ได้ถูกสังคมภายนอกเข้ามาแทรกแซงเกี่ยวข้อง การเกิดขึ้นของหญิงรักหญิงโดยมากอยู่ในระดับของจิตใจ ไม่ได้ตีความอธิบายไปในทำนองของเรื่องเพศ

นอกจากนักประพันธ์หญิงที่กล่าวมาข้างต้น นักประพันธ์ชาย “อู๋ต้าฟู่” (郁达夫) ได้ประพันธ์เรื่อง “หล่อนเป็นสตรีอ่อนแอ” (《她是一个弱女子》) กับ “ค่ำคืนที่เคว้งคว่าง” (《茫茫夜》) พาดพิงถึงประเด็นรักร่วมเพศด้วยเช่นเดียวกัน ความพิเศษของทั้งสองเรื่องนี้ อยู่ที่การเขียนไปในทางกามารมณ์ สำหรับเรื่อง “หล่อนเป็นผู้หญิงอ่อนแอ” นั้น กล่าวได้ว่าเป็นการเล่าเรื่องเพศที่กล้าหาญที่สุดในประวัติศาสตร์วรรณกรรมจีน เป็นโคกนาฏกรรมของหญิงสาวคนหนึ่งในยุคปฏิวัติช่วงปี ๑๙๒๐ ถึงความรักสองช่วงเวลาของตัวละครเอก “เจิ้งซิวเยว่” นั่นคือความรักทางจิตใจกับเพื่อนนักเรียนที่ชื่อเฟิงซื่อเฟิน และความสัมพันธ์ทางเพศกับหลี่เหวินซิง ความรักของเธอในครั้งแรกกับเพื่อนสาวเป็นความรักอันงดงามตามอุดมคติแต่ต้องจบลงเพราะสถานการณ์บีบบังคับ ผู้ประพันธ์ค่อนข้างเน้นความ

สัมพันธ์ระหว่างเธอกับหลี่เหวินชิง เขาใช้ถ้อยคำที่วงการวรรณกรรมและสังคมขณะนั้นยากจะยอมรับมาถ่ายทอดอารมณ์ความรักความใคร่ระหว่างผู้หญิง เจตนาใช้ชะตากรรมของตัวละครเอกวิพากษ์วิจารณ์สังคมที่ทำลายผู้คนทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ผลงานประพันธ์เหล่านี้ใช้ปรากฏการณ์ร่วมกันเพศมาองทะลุสังคมปัจจุบันที่สกปรกโสมม มีตมบนอนธการ เพื่อเปิดโปงว่าสภาพความอดอันตันใจและความเจ็บปวดของคนหนุ่มสาวที่กำลังเป็นอยู่ ล้วนแต่มีมูลเหตุมาจากสังคมนั่นเอง ในช่วง “๔ พฤษภาคม” แห่งการปฏิวัติวัฒนธรรมใหม่ คนหนุ่มสาวกลุ่มหนึ่งลุกขึ้นมาคัดค้านการแต่งงานแบบคลุมถุงชน ทว่าพวกเขาไม่ได้พบกับความสุขที่วาดหวังไว้ ไม่อาจพึ่งพากำลังของตัวเองอยู่ในสังคมได้ ถึงแม้พวกเขาจะเข้าใจสภาพลำบากในชีวิตแต่งงานของผู้หญิงยุคเก่าก็ตาม กลับไม่อาจสร้างวิธีการใหม่ของการแต่งงานมากำหนดความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ หญิงสาวที่มีอารมณ์หุนหันพลันแล่นส่วนหนึ่งจึงอาจหันไปหากกลุ่มพันธมิตรที่รักในเพศเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป นักประพันธ์ส่วนใหญ่ในช่วงราวปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ต่างก็มีสไตล์การเขียนที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือการบรรยายอารมณ์ความคิดที่ทำให้เห็นสภาพจิตใจส่วนลึก หรือสิ่งที่แฝงฝังอยู่ในจิตวิญญาณของตัวละคร โดยมุ่งเน้นไปที่อารมณ์ความรู้สึก บิดเบี้ยว จิตใจผิดปกติ และพฤติกรรม “บ้า” ซึ่งในยุคสมัยที่ให้ความสำคัญกับความรู้และอุดมการณ์นี้ ทำให้เห็นความพยายามอย่างน่าชื่นชมของกลุ่มนักประพันธ์เหล่านี้ ในการแสดงให้เห็นถึงสภาวะของจิตใจและความเป็นมนุษย์ที่มีความพิเศษซับซ้อน หากจะกล่าวว่า ผลงานวรรณกรรมที่ต้องการเพียงแค่ประกาศความเป็นปัจเจก การปลดปล่อยเพื่อสิทธิสตรี เสรีภาพในการแต่งงาน ฯลฯ เหล่านั้น แสดงให้เห็นการวิจารณ์สังคมที่รุนแรงและอารมณ์หุนหันพลันแล่นที่จะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจีน ถ้าเช่นนั้นการเผยให้เห็นสภาพผิดปกติของจิตใจก็เป็นเปรียบเสมือนกล่องแพนโดรา (กล่องแห่งความลับ) ที่ถูกเปิดทางออกจนสุดเพื่อสำรวจปัญหาของผู้คนอย่างเป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อกระตุ้นให้สังคมเกิดความสนใจ นั่นก็หมายความว่า งานประพันธ์บางส่วนได้กลายเป็น “วรรณกรรมสะท้อนปัญหาของมนุษย์” ซึ่งอยู่เหนือขอบเขตของ “วรรณกรรมสะท้อนปัญหาของสังคม” ไปแล้วโดยสิ้นเชิง นักประพันธ์สมัยใหม่ใช้วรรณกรรมเหล่านี้ ส่งเสริมให้ผู้คนยอมรับและให้ความสำคัญกับคุณค่าความเป็นคน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ภาพของ คนบ้า คนวิปริตผิดปกติเหล่านี้ ก็คือสื่อสะท้อนจิตใจต่อต้านในยุค “ขบวนการวัฒนธรรม

ใหม่” หรือกระทั่งเป็นการเปรียบเทียบสภาวะความเป็นจริงของตัวนักประพันธ์เอง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. “บุคลิกภาพผิดปกติ.” BU Academic Review ปีที่ ๒ (๒) : ๑, ๒๕๔๖.

เชื้อ กาฬแก้ว. ใจรู้เหิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เซนเตอร์พับลิเคชั่น, ๒๕๒๗.

ณัฐพงษ์ บุญธรรม. วาทกรรมกับรายการ Thailand's Got Talent ตอนที่ ๕ แนวคิดเกี่ยวกับความบ้าของฟูโกต์. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๗. จากเว็บไซต์ <http://www.gotoknow.org/posts/540294>.

ทวีปวร. กวีนิพนธ์หลูซัน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, ๒๕๔๓.

รัชนี นพเกตุ, รศ. มนุษย์ : จิตวิทยาทางเพศ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริ้ง, ๒๕๔๒.

รุ่งศิลา. ข้านี้แหละคือพระและเจ้า. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๗. จากเว็บไซต์ <https://sites.google.com/site/wwwdnonmixcom/slak-wi-tamci-chan/bthkhwammimichux-4>.

อรทัย ชื่นมณุษย์. จิตวิทยาเกี่ยวกับโรคจิต โรคประสาทและความผิดปกติทางเพศ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๑๘.

ภาษาจีน

冰心. 冰心全集. 福州 : 海峡文艺出版社, 1994.

冰心. 冰心精选集. 北京 : 北京燕山出版社, 1935.

郭沫若. 郁达夫研究资料. 天津 : 天津人民出版社. 1982.

怀特姆. 男性同性恋的跨文化相似性——从跨文化研究获得的推测性结论. 性行为档案 1983, (12) : 207-226.

庐隐. 庐隐选集. 福州 : 福州人民出版社, 1985.

鲁迅. 鲁迅小说. 杭州 : 浙江文艺出版社, 2003.

茅盾. 茅盾论中国现代作家作品. 北京 : 北京大学出版社, 1980.

吴中杰, 高云. 论鲁迅的小说创作. 上海 : 上海文艺出版社, 1980.

郁达夫. 故都之秋. 长春 : 吉林出版集团有限责任公司, 2009.

郁达夫. 郁达夫全集第五卷. 杭州 : 浙江文艺出版社, 1987.

郁达夫. 郁达夫研究资料. 天津 : 天津人民出版社, 1982.

周作人. 艺术与生活. 石家庄 : 河北教育出版社, 2002.

